

F O A I E

п е п т р 8

ФАНО, ИМЕНИЕ НА ЛИТЕРАТОРЪ.

№ 14.

СЪМБЪТЬ, 5. АПРИЛЕ.

1852.

Черчетърекопомиче.

VII.

(Брмаре.)

Двъпът монета лвт Маркъ Аврелий дънченъ а се дънкерка монетърия, тай алас арцинъл каре се алтеръ фобрте дп ванії фавріакъ де джперътори съчессив. Дисъ авръл тотъ сервіа de портъ Тоте компътеле се фъчев дп авръл, стіпендије тілітарілор ші саларіеле драгътърілор се ръспандеа дп авръл, контрівдіспеа се пънеа дп авръл. Антонінъ Еліогавал пріп вп капріцъ de естраваганцъ вътъ монете de авръл de къте дои, трей, патръ ші зече денарі de авръл, ба кіаръ ші de къте въпъ лівъ ші de дозе лівре de авръл, прекът не спъне Лампидиј.

Алессандръ Северъ ретврънъ ачесте монете ші вътъ Солізъ (denarius solidus) ші жъпътъцъ (semisses) ші треими (tremisses), ші пътримі (quartarii), воинъ ка двпъ че редбесесе трівътъл de ла 10 denarі de авръл ла 1, апои ла $\frac{1}{2}$, ші тай не врътъ ла $\frac{1}{3}$. съл редбъл ла $\frac{1}{4}$ парте de denarіш; дисъ пъ-и фъ пріп пътінъ а'л шаи pedbче, de ачеса ретврънъ пътракъ ші лъсъ дп кврсъ пътмаи солізъ ші тремісселе. — Абтори чей векі ня не спън къ Антонінъ Еліогавал ар фі тай автът имитаторъ дп фаврікареа denarілор тънтилікадї: дисъ тесавръл каре л'а'л афлат пъстори Ромънъ дп Сілванія ла сатъл Мъгра мънгъ Шемле, ла апъл 1797, ші каре апои с'а'л дас ла Бюда ші de аколо ла Bienna, не дъ докъмента дънведените къ л'а'л имитат тай тънтилікадї. Бюл динтре пътмі de авръл афладї дп Сілванія, de ла джперътори ла Maccimianъ траце 6 Флорентінъ de авръл, алтъл tot de ла джесъл траце 15 Флорентінъ de авръл; въпъл de ла Константинъ траце 8, въпъл дела Константиј траце 74, алтъл $5\frac{3}{4}$, ші еаръшъ алтъл

$12\frac{1}{4}$; въпъл дела Валентіанъ траце 10, въпъл дела Баленте траце $118\frac{1}{2}$ Флорентінъ de авръл, алтъл totъ дела джесъл 63, ші еаръшъ алтъл 62, апои тай тічъ, въпъл de 20, алтъл de 15, алтъл de 14, ші въпъл de $8\frac{1}{2}$ Флорентінъ de авръл, ші дела Грацианъ въпъл de 17 Флорентінъ de авръл. — Ачест джперъторъ дин брътъ а'л домінътъ джперътъ annii Ромеи 1128—1136 саи дела Хр. 375—383, пріп зратаре не тімпъл кънд а'л веніт Хрони. Де аіч се веде аквратъ, къ Dacia двпъ рекъперареа лвт Константинъ пъпъ ла веніреа Хронілоръ а'л стътът сънти гъвернъл імперъторълоръ Романъ; поте къ атвъчъ вп Романъ автъ ш'а'л джгропат тесавръл de тесата барварілоръ, ші апои а'л періт, ші аша а'л рымас джгропат пъпъ кънд с'а'л дескоперіт пріп о джперътъларе песте 1420 de ани. Къте атаре тесавръ п'ар фі тай зъкънд аскънсе дп пътътъ! Аша заче історія Ромънілор аскънсь, сънатъ дп металле ші піетрі!

Діовладіанъ пъсе еаръшъ дп ordine монетърия ші вътъ солізъ de авръл ші денарі de арцинъл къратъ. Пъпъ не тімпъл ачеста се ръриссе авръл ші арцинъл, ръпортъл въпія кътъръ алтъл рътасе totъ кам 1 : 12; дисъ кътъръ артъш ші кътъръ въ-кътъе скъзъл таре; арама ші въкателе се ефтініръ, саи тай віне съ зічет авръл ші арцинъл се трас-серъ дин кврсъ, саи се ръспъндіръ дин Italia, вънде фъссеръ грътъдите, песте тотъ лвтма. — De аіч джнаінте дънченъ съ фігуреа регзлатъ пътмеле de солідъ (solidus) пептъръ монете de авръл дела каре а'л рымасъ пътмеле de солідъ, фіндъ къ тілітарілоръ къпъта вп солідъ саи солідъ не лвънъ, ші 12 солізъ не annъ дрепт стіпендиј. — Константинъ ашезъ солідъла 4 скріптуле de авръл саи ла а $\frac{1}{72}$ парте de лівръ, ва съ зікъ фавріъ 72 солізъ дин въпъ лівръ de авръл.

Акват авет, афаръ de скріптуле каре се вътъръ ла дънченът, трей спече de монете romane de

аэрѣ: Републіканѣ де аэрѣ, 40 din впъ лівръ; Domigianѣ де аэрѣ, 45 din впъ лівръ, ші солізі саѣ Константінѣ де аэрѣ, 72 din впъ лівръ де аэрѣ. Ачест din вртъ рътасе дн вігіорѣ пъпъ ла къдераea Константінополій. Кънд жицѣвръ не ла апнъл 1252 а се вате монете de аэрѣ ла Флоренція, се фъквръ 96 Florientinѣ de аэрѣ din впъ лівръ Романъ. Галвіній модерній супт вѣ фортре пвділ маї тарі de кътѣ Флорентінѣ de аэрѣ (адекъ віпъ 93 не впъ лівръ Романъ), ші де ачеаа пої пвтет пентрѣ калквде тарі съї лвът de idenriči кѣ флорентінѣ de аэрѣ, преквт i ам ші лват пъпъ актъ. Пріп вртаме 3 солізі саѣ Константінѣ de аэрѣ, факѣ 4 Флорентінѣ de аэрѣ, саѣ вп Константінѣ de аэрѣ аре 4 скріпціе, саѣ 12 лвпінѣ, саѣ 24 siliquae; еаръ вп Флорентінѣ de аэрѣ аре пвтмаї 3 скріпціе, саѣ 9 лвпінѣ, саѣ 18 siliquae de аэрѣ. Даѣтъ актъ дн Авертія пентрѣ 1 Флорентінѣ de аэрѣ се даѣ $4\frac{1}{2}$ флорінї de арцінѣ, апої пентрѣ 1 Константінѣ de аэрѣ віпъ 6 флорінї de арцінѣ. — Константінѣ жицѣвссе вп компвтѣ пої пентрѣ солізі: вп солізі фаче 12 milliareses саѣ 24 siliquae саѣ херагуа, пріп вртаме 1 milliaensis фаче 2 siliquae саѣ херагуа. Ачесте пврдї de солізі се пвтмера дн арцінѣ. Даѣтъ фїнд вѣ репортвъ аэрвла кѣтъ арцінѣ жицѣвръ а се скітва, маї алес пріп жицѣвіареа аэрвла, de ачеаа спрѣ дінереа сістемеі de a компвта, трекві съ се скітве пвді-четат тѣрітіа монетелор de арцінѣ карі се да пентрѣ вп мілліаресш ші пентрѣ вп кератѣ. Ар-цінѣ се пвсе дн екіліврі вѣ арама ка 1:100, ші рътасе аша пъпъ ла къдераea Константінополій, асеміне се пвсе дн екіліврі ші вѣ вѣкателе, даѣтъ аэрвла жицѣвіндіссе се сквтпі тог маї та-ре. Жицѣ пе тімпъл лві Константінѣ пентрѣ впъ лівръ de аэрѣ се череа пвтмаї 12 лівръ de арцінѣ, ші пріп вртаме се да 6 солізі пентрѣ впъ лівръ de арцінѣ. Пе тімпъл лві Teodociѣ ші ал фїлор лві, Аркадіѣ ші Onорі, се сквтпі аэрвла ші маї та-ре, ші се дедерѣ пвтмаї 5 солізі пентрѣ впъ лі-връ de арцінѣ*), пріп вртаме ръпортвъ жицѣвръ аче-стѣ дѣтіе металле се тѣрі ка 1:15. Супт Teodo-циѣ II. се дедерѣ кіар пвтмаї 4 солізі пентрѣ впъ

лівръ de арцінѣ*), ші аша ръпортвъ се фъкв 1:18. Арама, вѣкателе ші тѣте артіклелѣ се ефтінірѣ компарате вѣ аэрвла, саѣ съ зічет маї віне, аэрвла пріп рапітатеа са се саї ла вп предѣл ۲есте тѣс-ръ. Аша de сквтпі п'аї маї фост дн Italia de пе тімпъл лві Annівале. — Teodociѣ II. дефіде пріп о леде de ла апнъл 396 ка пентрѣ 1 солізі съ се dea 25 лівръ de арамъ,**) пріп вртаме пен-трѣ впъ лівръ de аэрѣ, 1800 лівръ de арамъ. Пе тімпъл лві Івліѣ Чесаре пентрѣ впъ лівръ de аэрѣ авіа се da 600 лівръ de арамъ, симпѣ кѣ аэрвла пе тімпъл лві Teodociѣ era de треї орї маї папа de кѣт пе тімпъл лві Чесаре. Valentiniанѣ III. дн апнъл 445 предѣніе annoa впві тілітаріз ла 4 солізі, ші дефіде предѣл солізілѣ ла 40 мозі de гръѣ, ла 270 лівръ de карпе, ші ла 200 шестарі de віпѣ. ***)

Пріп вртаме пентрѣ впъ лівръ de аэрѣ пв-теаї пе тімпъл лві Valentiniанѣ III. съ сквтпірѣ 2880 мозі саѣ 960 пвтръптаріе de гръѣ, кънд пе тімпъл лві Івліѣ Чесаре авіа пвтєаї съ сквтпірѣ 1000 мозі саѣ 333 пвтръптаріе de гръѣ. Даѣтъ пе тімпъл лві I. Чесаре era маї твѣлѣ вѣкате декѣт пе тімпъл лві Valentiniанѣ III., дечї пѣ вѣкателе с'аѣ ефтінѣ, чї аэрвла с'аѣ сквтпіт, ші с'аѣ сквт-піт жицѣвръ, пентрѣ кѣ с'аѣ фъкв de треї орї маї папа. — Пе тімпъл лві Ivestiniанѣ се маї тікшо-рѣ ачеастъ dicproporcioue жицѣвръ аэрѣ ші ѡчел-алате лвкврѣ, ші ръпортвъ се pedisсce еаръші ла 1:15 intre жицѣвръ ші арцінѣ. Ivestiniанѣ dede еаръші 5 солізі пентрѣ впъ лівръ de арцінѣ, ші че-рѣ пвтмаї 20 лівръ de арамъ пентрѣ впъ солізі de

*) Pro singulis libris argenti, quas Primi pila-res viris spectabilibus Ducibus sportulae gratia praestant, quaterni solidi praebeantur. Honor. et Theodosius (422). Cod. Theod. lib. VIII. tit. 4, lege 27.

**) Aeris pretia, quae a provincialibus postu-lantur, ita exigi volumus, ut pro viginti quinquaæ libris aeris solidus a possessore reddatur. (396). Cod. Theod. lib. XI. tit. 21. lege 2.

***) Unius annonae adaeratio quatuor per an-num solidis aestimetur. . . . Jubemus ferri tritici ad singulos solidos Italicos modia (sic) quadraginta, et carnes pondus CCLXX., vini sextaria (sic) Italicos ducentos. Theod. et Valentin. (445). Legum novellarum lib. D. Theodosii A. tit. 23, de tributis fiscalibus et de sacro auditorio.

*) Jubemus, ut pro argenti summa, quam quis thesauris fuerit illatus, ferendi auri accipiat fa-cultatem, ita ut pro singulis libris argenti, quinos solidos inferat. Arcad. et Hon. (397). Cod. Theod. lib. XIII. t. 2 lege 1.

аврѣ^{*)}); пріп ѣртаре 1440 лівре de арамъ пентрѣ вѣль лівръ de аврѣ. Ел предѣи annona вѣнѣ тілітаріа ла 5 солідѣ, de ѣnde ѣртвазъ предѣиа грѣвѣ: 30 мозї саѣ 10 пѣтрѣптаріе пентрѣ вѣ солідѣ, ші 720 пѣтрѣптаріе de грѣвѣ пентрѣ вѣ лівръ de аврѣ. Пѣпъ не тімпѣа лаѣ Еракліѣ се редесе рѣпортѣа ѣптире аврѣ ші арцінт ла 1:12, еарѣ пѣпъ не ал лаѣ Василіѣ Мачедон ла 1:10, ші рѣтасе аша пѣпъ не тімпѣа Крѣціателор.**)
Дп tot deкѣрсѧ ачестор жокзрѣ але аврѣлѣ, арцинтѣа ші арама рѣтасерѣ ѣп скіліврѣ вѣ вакателѣ ші челеалте артіклѣ. Система de а пѣтера 12 мілліаресѣ, ші 24 керате не вѣ солідѣ, ѣпкѣ рѣтасе ѣп вігобре, дарѣ фінд вѣ предѣиа аврѣлѣ варіѣ, се tot скімѣа тѣримеа монетѣ de арцінт, пѣпъ кѣнд denapіѣа ажансѣ de а фі пѣтат de $\frac{1}{144}$ de лівръ, ші маѣ не ѣртъ ѣиар пѣтат de $\frac{1}{288}$ de лівръ, адекъ de вѣ скрѣпѣлѣ de арцінт. De ла ачест denapіѣ (de вѣ скрѣпѣлѣ) рѣтасе пѣтеле de denapіѣ ѣп лок de скрѣпѣлѣ ѣп лівра кврдї Романе (curiae Romanae) пѣпъ ѣп зіза de астѣзї, прекѣт ші ѣп тѣрдїреа лаѣ ѣп 24 грѣвїде. Denapіѣа ачеста (ѣп валобре de вѣ крѣчіарѣ австріацї) авеа ші ел чіпаріѣа ші саєтердїза съѣ, прекѣт се ѿде din denapіѣ лаѣ Константію Порфироценітѣа, Гречї пѣтірѣ атарѣ denapіѣ тічї Аспрї, дѣпъ волобре, адекъ ал вѣ, прекѣт пѣтірѣ ші пої астѣзї флорентінї de аврѣ, галвінї, ші прекѣт пѣтірѣм ѣп сектете ванії de арамъ, рошиї. Асіатії пѣтірѣ атарѣ denapіѣ ѣп літва лаѣ Акцїа (ва съ зікъ еарѣшї Аль), de ѣnde шідѣ форматѣ апої Европенї ворва Аціо, ші Аціотаце, адекъ а пѣтера маѣ тѣлдї саѣ маѣ пѣдінї denapіѣ (аспрї, акцїа) пентрѣ о монетѣ de аврѣ.

Не тімпѣа кѣнд рѣпортѣа аврѣлѣ вѣтре арцинтѣ ера ка 1:10, се пѣтера 40 атарѣ denapіѣ скрѣпѣларї саѣ аспрї пентрѣ вѣ солідѣ. Фінд вѣ ачест рѣпортѣа ѣп ѣнѣт тѣлт тімпѣ, de ачеса 40 denapіѣ саѣ лаѣтѣ de предѣиа фіссѣ ал солідѣлѣ. Кантитатеа de арцинтѣ каре се da пентрѣ вѣ солідѣ, се пѣтія ѣп енѣл тѣзїп пенсъ (pensa), ші фінд вѣ лаїпгѣ тімпѣ саѣ dat кѣтѣ 40 denapіѣ пентрѣ вѣ солідѣ, ачеастъ съмѣтѣ de 40 саѣ лаѣтѣ de

*) Pro viginti libriss aeris, unus auri solidus a possessorre reddatur. Cod. Just. libr. X., tit. 29.

**) Асіора Даїеї, каре in ачестѣ спадїѣ de тімпѣ фіссѣ деспѣрдїть de імперіѣ, се паре кѣ п'ар фі авѣтѣ інфлацип ачестѣ жокѣ ал аврѣлѣ.

identікъ вѣ пенса. Din ачеастъ ворвѣ шідѣ форматѣ вїпгврї пѣтеле вапілор рѣнз, ші Асіатії пріп алтѣ скімоносіре piéstra саѣ piastru.

(Ba ѣрта.)

N a m z n a.

19.

Стрігадї, дѣпъ ачесте, кѣт вѣ ар тревї
Не inіma зіманъ вѣ авторїз а шітї!
Tot inіma зіманъ de леїе ші model.
Че inіmъ? че oamenї требї съ шітїе ел?
Не inіmъ орї ѣnde о вѣпъ вѣд сеаѣ реа;
Dap ші еї am, ла драка! о inіmъ а mea.

20.

Toїl oamenї аѣ віадъ, ші еї віецвесь,
Мъкар съ шъ єea драка, шітї къ ка om тръеск,
„Атзпчea, ѣпкѣ вор зіче, тѣ сінгэр te дескрї;
„Te пѣп не счепъ сінгэр, ші вреї ероѣ съ фії“
— Niї кѣт, четіторїа драгъ, — лаѣ наста de
коло, —

De dinkolo, нѣлкыїа, — de dinkolo, — гъчї че.

22.

— Черкаїп не скрїторїа вѣкї пої, ші ведї афа.
Кѣ tot отѣл ѣп лаѣтѣ съ фіїл ал кѣїва.
Орї кѣт с'ар паште прѣкзл, шкіонѣ, віор, олог,
ревос.

Blond, смад, totz съ паре татълї съѣ фртос.
Шгал тѣй аре ѣп теріт вѣ totz ѣпсемнат,
Къчї пѣп пічї кѣт історї; de mine е креат.

23.

Лаїцї сама ші аста, кѣ пімік п'ам фірат
Din вр'о вівлютекъ: — пічї кіар къ с'а 'пгы-
нлат —

Дп оріент ачеста, еї ѣпкѣ п'ам спас.
Е дрент кѣ пічї одать, не аколо п'ам дѣс,
Dap шітї din аззіре; ка съ вѣ 'окредіндаї'
Двачеївъ аколо ш'атзпчea черчетаї.

24.

Дакъ дінтр'о тръесрѣ аши фі edіfікат
Bр'ен тѣрг вѣ харпзрї тѣлте, вре вѣ рецеск палат

Врео тірадъ ёп версврі, де авр ші арціот плако,
Вр'о скріере квріоась de врео тінарé,
К'зп opizon de флакърі ші вп черів посоморіт,
Нз 'мі агі фі зіс атвичеа? тв Domnulé аї тінціт?

25.

Дар ді ле спдів ачесте ізвіте четіторів,
Ка съ таї фії кв тіне чева 'пгъдгіторів.
Мъ тем ка съ пзді паръ квріос еровл тей.
К'чи, чеі дрепт, квріосла е вп дефект ал съв,
„Dar tot одатъ, доашнъ, еў жпцер пв-сѣ піці
сфынт.“
Ш'апоі чіне ар фі жпцер? Тартвф авеа кввъпт.

26.

Хасан квт жпцълецед, ера пре греё de скріс,
Къ ёл дескврі ѡвтокмаї, п'аші зіче, пічі п'ам зіс.
Ка касъ фъръ впів ініма лві ера.
Амічій чеі таї ініті ѡвтржиса пв жптра,
Ка съ ворбіт е лесне, еар ка съ скріт е греё:
Ел жші пнпеа сімпіреа не къпъттывл сеё.

27.

Нічі рде, пічі ізвітъ, пе лвіте ел п'авеа;
Бн къле сеаў о тъдъ де ел пв съ ціпіа; —
Ел се віта ла лвіте фвдвл ка ла вп оў.
Къ тоате ачесте требві пе віетвл тей еров
Interесант а'л фаче. — Dar че воіді съ зік?
Съ зік къ е вп пашъ, аста е таї пімік. —

28.

Съ зік къї вен de гвръ, тъкът, посоморжт,
Е ворвъ веке аста, ш'апоі е ші вржт.
Съ зік къї плаче фоарте, ші 'ї dнпъ гвствл тей.
Е лвірв фоарте сімпіа, фінд къєв татъл сеё.
Съ зік къї центіл фоарте, ачестаї de прікос,
Am зік таї със одатъ, къ аре оків фртмос.

29.

Съ зік къ п'аве фрікъ de драк сеаў Dвмнезеъ,
Е лвірв de ршіне, ші de крэзэт е греё;
Съ зік къ ла тоді плаче, пв штів дѣ оів ісвіті,
Съ пв зік віар пімікъ, тог вна въ ва фі.
Воів зіче аша даръ к'вп термін трівіал
Че і се потрівеште: — „е вп оріцінал.“

32.

Ачестъ історіе с'о скрів т'ам ап'якат,
Къвд штів къ пентрв джнса ам съ фію жпжеврат.

Аквіа, зъв, жті віне ка съ тъ хотъръса
К'яр, пентрв ам'я търіре аічі с'о пъръсъск;
Ші 'п аdevър тъ кредеці, к'аш арде картеа т'еа,
Пептв постерітате респект de п'аш авеа.

60.

Нічі штів къ каре формъ ел с'а фост вотезат,
Нічі тайнеле къ каре а фост жповорат,
Нічі тъндреле лві каре, ёп Франца кънд ера
Аў ісвітіт а'л фаче а се містіфіка,
Нічі гжндэріле сале, — пічі че л'а фост фъкът
Съ влестете аморізл т'амічій чё а авт. —

68.

Деді терце вре одатъ пе ла тортжптул сжпт,
Лваші аколо сама че фелів de оамені сжпт.
Бътжий че тоатъ zioa фвтмеазъ дормітінд;
Петревічі че се 'пкіп' пе лвіте жпшъльнд;
Каліті пе каре лвітеа жл'iea de dвмнезеъ, —
Еї віне! nime 'п лвітеа пв ар трыі ка еї.

70.

Къ кът таї топтв е отвл, къ атът таї феріт
Жп ледса чеа тврчеаскъ de лвіте е прівіт.
К'ст, ёп крещітітате пві бре тот аша!
Аші аръта ап'яте таї твлді че ар теріта
Съ аівъ аша птіте кіар ёп крістіаністъ!
Dar че п'якат пе mine, скъпнай вп варварістъ.

72.

Зеё, пв штів къ че каптъ съ 'пків' поетъл тей,
Сжпт, ка Eneac каре пврта пе татъл сеё.

73.

Къ сбфлетвл ла гвръ Eneac ce dячea
Фемеа лві тот хожта ёп зртъ рътъпіа:
„Крэзо, хай таї таре; че тот аштепці 'съд' зік?“
Ші ръспндеа Крэза: „Кълцвій тії ръдік.
— Ръдікъдій, ші віно; къчі дақъ пв-і вені,
Пе тата 'л ласкъ de каде, ші ел д'а въпві. —

75.

Eneac, de о парте, фемеа са жші вреа,
К'чи ел фъръ de джнса пв пітіе есіста.
Анкісі, de алъ парте, съртанвл есте греё.
Ал треілеа; къ Троїа тот арде 'п фок тереў.
De ші Анкіс къртеште, Eneac е сіліт
Пып' че-а вені Крэза, съ стеа жпкременіт. —